

*A*két borsökröcske

Egyszer volt, hol nem volt, még az Óperenciás-tengeren is túl, egy nagy tenger, annak a közepén egy nagy sziget; ennek a szigetnek a közepében egy nagy hegy, s a hegy tetején egy ezeregy éves fa. Ennek volt kilencvenkilenc ága, a kilencvenkilencediken fityegett egy kilencvenkilenc rejtekes tarisznya; ennek a kilencvenkilencedik rejtekében volt a Laci bátyám kilencvenkilenc levelű bibliája, s ennek a kilencvenkilencedik levelén olvastam ezt a mesét. A biz a': Hát volt egyszer egy igen-igen szegény ember, szomszédjában lakott még egy nálánál is szegényebb. Az egyiknek fia volt, a másiknak leánya. Kapták magukat a szegény emberek, s összehoronálták a legényt s a leányt, hogy ha már annyiban van: legyen egy kódustarisznyából kettő. Azt mondja egyszer az ifjasszony az urának: - Hallá-e! Kied, az igaz, hogy nincs pápista hiten, de próbáljon egyet: böjtöljön meg egy pénteket, hátha adna az Isten valamit. Az éfi ember meg is hallgatta a tanácsot, nem eszik egy betevő falást sem pénteken, hanem az Isten nem adott azért semmit. "No, isten neki - gondolja magában -, legyen a többi után!" - s megböjtöli a másodikat meg a harmadikat is, s egyszer csak úgy belejött a böjtölésbe, hogy hét egymás után eső pénteken nem evett semmit, de semmit az ég alatt. De az Isten csak nem adott semmit a hétnapos böjtre sem. "Hm - gondolja magában -, ez már csak elég volt, ha akart volna adni ő szent felsége, erre adhatott volna!" Meggondolkozik a szegény ember, s azt mondja a feleségének: - Hallod-e, feleség? Süss nekem egy hamuból sült pogácsát, mert menni akarok az Istenhez, hadd látom: hol a hiba. Süt is az asszony, s a szegény ember útnak indul. Délajt elérte a Herecz-erdőbe. Ott talált egy ősz embert, amint két akkora ökörrel, mint egy-egy borsszem, szántogatott a ciheres parlagon. Köszön neki, s az fogadja is. Kérdi: hogy merre van szándéka? Mi járatban van? - Én bizony az Istenhez mennék - felel a szegény ember. - Hét pénteken böjtöltem, s nem adott érte semmit. Most azt szeretném megtudni, hogy miért nem adott? - Abba' hiába ne fáradj - mondja az ősz ember -, hanem én neked adom ezt a két borsökröcskét, ezek után elélhatsz, csak senkinek el ne add, akármennyit ígérjenek értök. Hazahajtja a szegény ember a két ajándék állatot, s másnap mindjárt erdőbe ment velők. A szekeret innét s túl szedte össze: egyik ember kereket, a másik rudat, a harmadik tengelyt adott, s úgy tákolta össze. Elég az, hogy volt olyan, amilyen. De nem is mert két szál fánál többet feltenni, mert az ökröcskében még kevesebbet bízott. Hanem ezek táltosok voltak, s mikor meg akará indítani, megszólal az egyik: - Hát ezt a két szál fát ki után tette, gazduram? Csak rakja meg a szekeret istenesen, hogy recsegenjalta, mert mi két szál fával szégyelljük bémenni a faluba! A szegény ember csak csavargatta a

fejét, de rászánta magát, s istenesen megrakta a szekeret, amennyi csak ráfért. Amint kiérnének az erdőből, találkoznak a gróffal s a falubíróval. Ezek majd' hanyattég estek, mikor látták, hogy az a két pirinkó ökör mekkora szekér fát viszen. Kérdi a gróf: - Mennyiért adod nekem ezt a két ökröt, te szegény ember? - Nem eladó, méltóságos gróf úr - felel a szegény ember. Megharagszik a gróf, s azt mondja a szegény embernek, hogy ha egy nap alatt meg nem szántja a Herecz-erdőt, s bé nem veti, s el nem boronálja: ökre nélkül marad. Aj, megbúsulja magát a szegény ember! Mit tudjon csinálni? - Egyet se búsuljon, gazduram - szólalt meg az egyik borsszem ökröcske -, csak szerezzon kied ekeszerszámot, a többi a mi dolgunk! No, szerez is a szegény ember. Egyik ad talyigakereket, a más ekekabalát, a harmadik esztekét, kurtavasat, hosszúvasat, s egy picre összeszokotálta az ekét. Elmennek a Hereczbe, s azt mondja ott az egyik ökör: - Kied csak feküdjék le s aludjék, gazduram, eligazítjuk mi a többit! - A gazda bizony meg is fogadta a szót: lefeküdt, elaludt, s mire felébredt, már szépen el is volt boronálva a szántás. Avval hazaeregéltek, s jelentette a bírónak, hogy készen van a munkával. Kimegy a bíró s a gróf a helyszínre, végigjárják a helyet, de egy hajszál nem sok, annyi hibát sem találtak a vetésben. - No, te szegény ember - mondja most a gróf -, ha mi nekem takarmányom van, gyökerestül, mindenestül be nem takarítod egy nap alatt, ökröd nélkül maradsz, tudd meg! A szegény ember elkezd búsulni, de a borsökröcske ismét megvigasztalja: - Egyet se búsuljon, gazduram! Kied csak feküdjék le a barázdába, s aludjék, a többi a mi gondunk! Bé is takarították egy nap még a helyét is a teméntelen sok takarmánynak. Egy szekérre rakták az egészet, de olyan magasra felrakták, hogy a szegény ember nem tudott a tetejébe nézni. Mikor a kastélyhoz értek, bémegyen a szegény ember a grófhhoz, s mondja: - Méltóságos gróf úr, elhoztam eddig a takarmányt, de ha a kastélyt el nem fordíttatja a helyéről, nem férünk bé az udvarra. A gróf még ki sem hallgatta jóformán, úgy kivetette a szegény embert, hogy majd megszakadt a nyaka. Meglátták ezt az ökröcskék, mozdítanak egyet a szekéren, neki a kastélynak, s az fenekestül felfordult. A gróftot majd megölte a bosszúság. - Hallod-e, te szegény ember - mondá a gróf -, ha te engem be nem vitetsz a pokolba a bíróval együtt, ökröd sem lesz, s magad is csúfot látsz! Látni akarom a poklot, hogy milyen világ van ott! Hej! Búnak adja magát a szegény ember. Hogy tudja ő oda vitetni, mikor soha még a tájéka felé sem járt a pokolnak! Megszólal az egyik ökröcske: - Azért sohase búsuljon, gazduram! Oda éppen jó helyre kívánkoznak, megilleti mind a kettőt. Avval a szegény ember eléállott a nagy egész vágás szekérrel, a gróf s a bíró felkészülődtek rá, s elindult a két ökröcske a pokol tartománya felé. Estére kelve a szádához értek. A borsszemökröcskék nekifutottak az ajtónak, beütötték a fejükkel, avval a gróf nagy tempóra besétált, s utána a bíró. - No, most, gazduram, rántsa rájuk az ajtót! - javallá az egyik.

A szegény ember úgy is tett, s a gróf soha ki nem tudott kerülni a világ színére, sem a bíró. A szegény ember pedig a két borsszemökröcskével máig is boldogul él, ha meg nem halt.